

TIBBIYOTDA VA PSIXOLOGIYADA HUSNIXATGA QARAB TAXSIS QO'YISH

Raximova Roxat Boysoatovna

Toshkent tibbiyot akademiyasi o'qituvchisi

Xudoberdiyeva Gulhayo

Toshkent tibbiyot akademiyasi talabasi

Annotatsiya: *Ma'lumki, har bir insonning husnixati individuallik va nisbiy doimiylik bilan ajralib turadi. Bu turli kontekstlarda - sud tibbiyoti, psixologiya, sotsiologiyada yozuvini tahlil qilish uchun asosdir. Inson yozuvi juda nozik va sezgir jarayon bo'lib, u idrok va kognitiv tizimni, shuningdek nozik vosita mahoratini qamrab oladi. Shuning uchun u insonning holatiga va tashqi sharoitlarga sezgir munosabatda bo'ladi. Husnixat tibbiyotda uzoq vaqtdan beri ma'lum bo'lsa-da, u tizimli ravishda o'rganilmagan.*

Kalit so'zlar: *qo'l yozuvi; qo'l yozuvi tahlili; tibbiy grafologiya; qo'l yozuvi xususiyatlari; rasmiylashtirish; grafik planshet.*

Аннотация: *Известно, что личность каждого человека характеризуется индивидуальностью и относительным постоянством. На этом основан анализ письма в различных контекстах - судебной медицине, психологии, социологии. Человеческое письмо — очень тонкий и чувствительный процесс, в котором задействована система восприятия и познания, а также мелкая моторика. Поэтому он чувствителен к состоянию человека и внешним условиям. Хотя хуснихат давно известен в медицине, систематически он не изучался.*

Ключевые слова: *почерк; анализ почерка; медицинская графология; особенности почерка; клиренс; графический планшет*

Husnixat va tibbiyot o'rtasidagi bog'liqlik uzoq va tabiiy an'anaga ega. Avvalo, har bir insonning yozuvi uning rivojlanishiga ta'sir ko'rsatishi ko'plab shifokorlar ta'kidlagan. Shifokorlar biz uchun har doim juda muhim ma'lumot manbai bo'lib kelgan - ular juda ko'p bemorlar bilan shug'ullanadilar va bu odamlarga baho bera oladilar. Shaxslar bilan muloqotda eng faol qatlam vakillari shifokorlar, psixologlar va o'qituvchilar hisoblanadi. Mashhur grafologlar, shaxsning husnixati ilmiy tahlilining asoschilari, masalan, Uilyam Prayer (Vilgelm Preyer) va Rudolf Pophal (Rudolf Pophal) hisoblanadi. Prayer Angliyada tug'ilgan va Germaniyada fiziolog va psixiatr sifatida ishlagan yozuvlar tahlili bo'yicha birinchi ilmiy kitoblardan birini nashr ettirgan.

Pofal - nevrologiya va psixiatriya bo'yicha ixtisoslashgan shifokor, kashshof ish muallifi bo'lib, u o'zining tibbiy amaliyotiga asoslanib, odamning yozuvini miya faoliyati bilan muntazam ravishda bog'laydi. Va bugungi kunda ko'plab shifokorlar, ko'pincha, nafaqaga chiqib, grafolog bo'lishadi.

Tibbiyot va yozuvi tahlili o'rtasidagi bog'liqlik ikki xil shaklda tahlil qilinadi. Salomatlik holati insonning tashqi ko'rinishi va xatti-harakatlarining ko'p jihatlarida namoyon bo'ladi.

Husnixatga qarab shaxs haqida xulosa chiqarish nozik mexanizm hisoblanadi. U jismoniy va ruhiy holatdagi o'zgarishlarga birinchilardan bo'lib javob beradi, deb taxmin qilish mantiqan to'g'ri. Yozuv tahlili shifokorlar uchun samarali yordamchi vositaga aylanmoqda. Birinchidan, masalan, Anette Poisner o'z kitobida bemorning shaxsiyatini yaxshiroq baholashga va shunga mos ravishda davolanish kursini yaxshilashga imkon beruvchi psixoanalitik vosita sifatida keng ko'lamda taklif qilgan.

Ikkinchidan, dori terapiyasi samarasi qanchalik foydali bo'lsa, yozuvga qarab tashxis qo'yib diagnostikalash shunchalik samarali ekanligi aytilmoqda. Bu ma'lum dori-darmonlarning individual bemorlarga ta'siri va yangi dori-darmonlarni sinovdan o'tkazish bilan bog'liq. Bunday tadqiqotlar ko'pincha shifoxonalarda grafik planshetlar yordamida amalga oshiriladi.

Uchinchidan, grafalogiya ko'plab kasalliklarning qo'shimcha ko'rsatkichi, yordamchi diagnostika vositasi bo'lishi mumkin. Shuni aniq aytish kerakki, ma'lum bir kasallikni faqat qo'l yozuvi bilan tashxislash mumkin emas. Har qanday tashxis faqat shifokor tomonidan amalga oshirilishi kerak - bu ham aniq. Yozuvi xususiyatlarini o'rganish, ayniqsa kasallikning dastlabki bosqichlarida biroz yordam berishi mumkin. Diagnostikaning boshqa turlari hali qo'llanilmaganda, chunki shifokor hali ham kasallikka shubha qilmaydi.

Helmut Plog bu haqda shunday deydi: "Hozirgi davrda shaxsning yozuvidagi o'zgarishlarga qarab patologik og'ishlar kuzatilganligini aytishi mumkin. Shuning uchun ko'pchilik jiddiy grafologlar ma'lum bir kasallikni qo'l yozuvidan tashxislashdan bosh tortadilar. Nima uchun ba'zi kasalliklar qo'l yozuvida ma'lum o'zgarishlarga olib kelishi haqida aniq tushuntirishlar yo'q. masalan artrit yoki Parkinson kasalligida qo'l va barmoqlarning bo'g'imlarining harakatchanligiga ta'sir qilishi kabi holatlar bundan mustasno. Shifokorlar va grafologlar kasalliklar va qo'l yozuvi belgilari o'rtasidagi ma'lum bog'liqlikni payqashdi. Ular ushbu mavzu bo'yicha nashrlarni e'lon qilishdi. Shuning uchun quyida keltirilgan ma'lumotlar ehtiyotkorlik va mas'uliyat bilan qabul qilinishi kerak. Tibbiyotda qo'l yozuvi tahlili hali to'liq o'rganilmagan. Nashr etilgan ishlarning aksariyati aniq tashxis qo'yilgan odamlarning qo'l yozuvini nazorat guruhidagi sog'lom odamlar bilan taqqoslaydi. Bu muhim. Ammo, albatta, kasallikning rivojlanishi bilan qo'l yozuvi o'zgarishlar dinamikasini tahlil qilish yanada qiziqarli jarayon. Bu erta tashxis qo'yishga yordam beradi. Bunday tizimli tadqiqotlar haqida ma'lumotlar hali ham juda kam.

O'rganilayotgan ishlarning ko'pchiligi uchun tizimli tadqiqotlar mavjud emas; ularni gipoteza sifatida qabul qilish kerak. Gipotezalar qiziqarli va qo'shimcha sinovlarni talab qiladi. Qo'l yozuvining tegishli belgilari ba'zi ogohlantirish belgilari bo'lishi mumkin. Muayyan tadqiqotlarga to'g'ridan-to'g'ri havolalar quyida keltirilgan.

Parkinson kasalligi eng keng tarqalgan nevrologik kasalliklardan biridir. Bu asta-sekin o'sib boruvchi surunkali kasallik 10 milliondan ortiq odamda qayd etilgan. Parkinson kasalligi - bu neyronlarning progressiv nobud bo'lishi va o'limi natijasida yuzaga keladigan motor tizimining degenerativ kasalligi. Bu keksa odamlarga xosdir, lekin ko'pincha

yoshlikdan boshlanadi. Shunday qilib, tashxis qo'yilgan kasallikka chalingan odamlarning 20 foizi 50 yoshgacha, 10 foizi esa 40 yoshgacha bo'lganligi taxmin qilinadi. Tipik sindromlar tremor, mushaklarning qattiqligi, gipokineziyadir. Shubhasiz, bu muammolar qo'l yozuvida, chizmada aks etishi kerak. Bundan tashqari, ko'pincha qo'l yozuvini sinchkovlik bilan tahlil qilish bilan o'zgarishlarni eng erta bosqichda kuzatish mumkin va bu davolashda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

DEMANS (ALTSGEYMER KASALLIGI)

Altsgeymer kasalligi demansning eng keng tarqalgan shaklidir. Hisob-kitoblarga ko'ra, 30 millionga yaqin odam undan aziyat chekmoqda. Odatda 65 yoshdan oshgan odamlarda uchraydi. Bu qisqa muddatli xotiraning buzilishi kabi engil, nozik alomatlar bilan boshlanadi, ammo vaqt o'tishi bilan rivojlanadi. Qo'l yozuvi tahlili nuqtai nazaridan, masalan, huquqiy sohada, eng ko'p uchraydigan savol, hujjatni yozgan shaxs mukammal aqliy tartibda bo'lganmi yoki u buni kasallik ta'sirida qilganmi? Ko'pincha biz allaqachon tashxis qo'yilgan odamlar va ular bir necha yil oldin yozgan hujjatlar haqida gapiramiz. Ammo, albatta, kasallikning dastlabki belgilarini ko'rsatadigan qo'l yozuvining xususiyatlarini baholash qiziq.

Altsgeymer kasalligida nozik vosita qobiliyatlari ham, til qobiliyatlari ham yomonlashadi. Va ikkinchisi, hatto birinchi navbatda. Shuning uchun ikkalasini bir vaqtning o'zida tahlil qilish kerak. Mualliflar test natijalarini demans darajasini baholash uchun ikkita ma'lum protsedura bilan solishtirdilar va natijalar o'rtasida yaxshi kelishuvga erishdilar. Albatta, o'ziga xos xususiyatlarni baholaganda, mutaxassisning mutlaqo ob'ektiv bo'lishi qiyin. Mualliflar o'z tadqiqotlariga bir nechta mutaxassislarni kiritdilar, bu statistik izchillikni ko'rsatdi. Ikki shkala bo'yicha ballar umumlashtiriladi. Ma'lum bo'lishicha, 5 dan kam summa kasallikning rivojlangan xususiyatini ko'rsatadi. Yana tabaqalashtirilgan talqin qo'shimcha tajribalarni talab qiladi. Ammo endi, oddiy ekspress tahlil sifatida, test amalda qo'llaniladi.

Nevroz – vaqtinchalik bo'lishi mumkin, faqat ma'lum sharoitlarda paydo bo'ladi. Ammo unga moyillik shaxsiy xususiyatga aylanadi. Bir oz patologik shaklda u tartibsiz, beqaror chiziqlar, silkinish va notekis chiziqlar va chiziqlar, sliplar va tuzatishlar mavjudligi, asl imlodan olib tashlangan qo'shilgan harf birikmalari bilan tavsiflanadi.

Depressiya ruhiy energiya va hayotiylikning pasayishi bilan tavsiflanadi. Inson hech qanday tashabbus ko'rsatmaydi, hayotning barcha jabhalarining faqat salbiy tomonlarini ko'radi, hech narsada ishtirok etishdan bosh tortadi. Tushkunlikka ko'p sabablar sabab bo'lishi mumkin, masalan, ortiqcha ish, oilada yoki ishda doimiy nizolar, aybdorlik, yaqin kishining vafotidan keyin qayg'u va qayg'u, yolg'izlik. Qo'l yozuvida tushkunlik o'zini quyidagicha namoyon qiladi: keng, xamirli chiziqlar, tushayotgan chiziqlar, beqaror shaklga ega kichik harf o'lchami, o'chirilgan yoki yo'q yuqori zona, tebranish, notekis harakatlar, egiluvchan burchakli harflar, umumiy tiqilish, lekin mumkin bo'lgan katta oq bo'shliqlar.

Paranoyya – surunkali psixozning bir turi. Paranoyya bilan haqiqatni idrok etish ham buziladi. Biroq, bu, masalan, shizofreniya kabi, shaxsiyatni yo'q qilmasdan sodir bo'ladi.

Paranoid mantiqiy ravishda quradigan ba'zi bir aldangan g'oyalarga singib ketgan. Ammo unda progressiv salbiy alomatlar va gallyutsinatsiyalar yoki illyuziyalar kabi idrok etish buzilishi yo'q. Aldangan alomatlar qaramay, paranoyya bilan og'rigan odamlar o'zlarini atrofidagi dunyoda aniq topishlari mumkin. Ammo ular u bilan va boshqa odamlar bilan doimiy ziddiyatda bo'lishadi, bu odatda haddan tashqari mag'rurlikdan kelib chiqadi. O'z-o'zini ifoda etishdagi isrofgarchilik xudbinlik va ishonchsizlik bilan uyg'unlashadi. Paranoyaning ko'p shakllari va darajalari mavjud.

Paranoyali bemorlarning qo'l yozuvida individuallik yo'q. Bu monoton, haddan tashqari muntazam, zich, ayniqsa torligi va kattaligi tufayli. Shuning uchun, bu murakkab ko'rinishi mumkin. Shu bilan birga, ko'pincha farqlash qiyin. Chap qiyalik ham odatiy holdir.

Xulosa o'rnida Qo'l yozuvi xususiyatlari va turli kasalliklar o'rtasidagi munosabat haqida maqolada keltirilgan sharh eski manbalar va ma'lumotlarga asoslangan. Men ularni noto'g'ri demoqchi emasman. Lekin ular, albatta, bugungi nuqtai nazardan qayta baholanishi kerak. Bundan tashqari, miqdoriy, tabiiy-ilmiy, statistik usullardan foydalangan holda yangi natijalarni izlash kerak. Buning uchun qo'l yozuvi tahlilini rasmiylashtirish kerak. Bunday ishlar ilgari amalga oshirilgan, ammo izchil va to'liq etarli emas. Qo'l yozuvining barcha belgilari va ularni baholash usullari aniq, amaliy algoritmik tarzda aniqlanishi kerak. Bu yo'nalishda muallif o'z hamkasblari bilan Tsyurix qo'l yozuvini ilmiy o'rganish institutida (IHS Institute for Handwriting Sciences) ishlamoqda. Har bir qo'l yozuvi 700 dan ortiq xususiyatlar uchun baholanadigan ishlab chiqilgan HSDetect tizimi yordamida biz ular va turli kasalliklar o'rtasidagi munosabatlarni yaxshiroq kuzatishga umid qilamiz.

Psixologik baholash sohasida hozirgacha ma'lum natijalar bir qator nashrlarda keltirilgan. Shu asosda, klinikalarda va ambulator shifokorlar bilan qo'shimcha keng qamrovli va chuqur tadqiqotlar talab etiladi. Darhaqiqat, bu allaqachon bir qator loyihalarda amalga oshirilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Почерковедение и почерковедческая экспертиза: учебник / под ред. В.В. Серегина. – Волгоград: ВА МВД России, 2014. – 340 с.
2. Томилин В.В. Основы судебно-медицинской экспертизы письма. – Москва: Медицина, 1974. – 256 с.
3. Boysoatovna, R. R. (2022). KASB TANLASH MOTIVATSIYASI NAMOYON BO'LISHIDA PSIXOLOGIK OMILLAR. FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES, 1(11), 65-69.
4. Boysoatovna, R. R. (2023). ABU ALI IBN SINO ASARLARIDA PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK YONDOSHUVNING O'ZIGA HOS JIHATLARI. Scientific Impulse, 1(6), 419-423.

5. Boysoatovna, R. R. (2023). TALIM DARAJASI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBALARDAN FOYDALANISH. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(6), 490-496.
6. Rohat, R. (2021, February). THEORETICAL OVERVIEW OF THE PERSONALITY OF THE LEADER. In Archive of Conferences (pp. 42-44).
7. Boysoatovna, R. R., & Muxayyo, A. (2023). TIBBIYOT XODIMLARI O'RTASIDAGI IJOBIY MUHITNI YARATISHGA QARATILGAN PSIXOLOGIK TAVSIYALAR. Scientific Impulse, 1(6), 424-429.
8. Raximova R "O'RTA ASR SHARQ OLAMI YETUK MUTAFFAKKIRI ABU NASR FAROBIY ASARLARIDAGI PEDAGOGIK – PSIXOLOGIK QARASHLAR “ Научный Импульс» 1 dekabr 2022
9. TIBBIY PSIXODIAGNOSTIKADA KOGNITIV FUNKSIYALAR DIAGNOSTIKASI MUAMMOSI
10. N Zarnigor
11. THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY 1 (3), 43-46
12. Zarnigor, N. (2022). TIBBIY PSIXODIAGNOSTIKADA KOGNITIV FUNKSIYALAR DIAGNOSTIKASI MUAMMOSI. THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY, 1(3), 43-46.
13. Boysoatovna, R. R. (2023). THE EFFECT OF TRUST BETWEEN THE DOCTOR AND THE PATIENT ON THE EFFECTIVENESS OF TREATMENT. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 11(3), 482-485.
14. Raxmatjonqizi, N. (2023). PSIXOLOGIKYETUKLIKNINGIJTIMOIY-PSIXOLOGIKOMILLARI. Scientific Impulse, 1(6), 436-438.
15. Raxmatjonqizi, N. (2023). KASALLIKKA MUNOSABAT TIPLARI VA ULARNING TAHLILI. Scientific Impulse, 1(6), 439-443.
16. Назарова, З. (2023). ПСИХОСОМАТИК КАСАЛЛИКЛАРДА ПСИХОКОРРЕКЦИЯ ВА ПСИХОПРОФИЛАКТИКА УСУЛЛАРИ. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(6), 268-272.
17. Zarnigor, N. (2022). RAHBAR PSIXOLOGIYASI VA UNING MEHNATIGA QO'YILADIGAN TALABLAR. INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 2(24), 121-125.
18. Salokhiddinova Gazalkhon Bekmirzayevna, & Boymurodova Feruza Ziyod Kizi (2019). The prestige of culture in translation of Phraseological units. Достижения науки и образования, (12 (53)), 30-31.
19. Салохиддинова Газалхон Бекмирзаевна (2018). Профессиональная социализация будущих педагогов вуза. Вопросы науки и образования, (1 (13)), 124-126

20. Salokhiddinova Gazalkhon Bekmirzayevna (2018). Social pedagogue's responsibilities in cooperation with a family to increase child sociability. *Достижения науки и образования*, (19 (41)), 59-61.
21. Salokhiddinova Gazalkhon Bekmirzayevna (2018). Creativity and artistic thinking as important components of professional competencies of future teachers. *Academy*, (5 (32)), 69-70.